

Hallinto- ja kehittämisosasto

HKO:n lausuntopyyntö 18.6.2020
Sosiaali- ja terveysministeriö 18.6.2020; VN/9812/2019

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain, terveydensuojelulain sekä ihmisten elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain muuttamisesta

Hallinto- ja kehittämisosasto on pyytänyt poliisiosastolta lausuntoa koskien sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntöä luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain, terveydensuojelulain sekä ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain muuttamisesta.

Kuolemansyyn selvittämisestä annetussa laissa ehdotetaan säädettäväksi perussäännökset kuoleman toteamisen menettelyistä, kun nyt kuoleman toteamisesta säädetään asetuksella. Laissa ehdotetaan muun muassa säädettäväksi edellytyksistä, joiden täytyessä poliisimiehen tekemien kuolemaa koskevien havaintojen perusteella vainaja voitaisiin siirtää kylmäsäilytystilaan. Lisäksi kuoleman ilmoittamisesta sekä vainajan käsittelystä ja säilyttämisestä olevia säännöksiä täsmennettäisiin.

Poliisiosasto pitää hallituksen esitystä yleisesti kannatettavana.

Kuolemasta ilmoittaminen, kuoleman toteaminen ja kuolleen hautaaminen

Asetuksessa kuolemansyyn selvittämisestä (948/1973) kuolemasta ilmoittaminen oli määritelty lyhyesti: kuolemasta on viipymättä ilmoitettava ensisijaisesti sille lääkärille, jonka hoidossa kuollut henkilö viimeisen sairautensa aikana oli tai kuolinpaikan lääkärille taikka poliisille.

Hallituksen esitykseen on kirjattu: Kuolemantapauksesta on viivytyksettä ilmoitettava ensisijaisesti vainajaa ennen kuolemaa hoitaneelle lääkärille tai siihen sosiaali- tai terveydenhuoltoyksikköön, jossa lääkäri toimii. Jos tiedossa ei ole vainajaa ennen kuolemaa hoitanutta lääkärinä tai yksikköä, jossa hoitanut lääkäri toimii, kuolemantapauksesta ilmoitetaan ensisijaisesti kuntaan tai kuntayhtymään, jonka alueella kuolema tapahtui tai jonka alueella vainajan ruumis on. Kuolemantapauksesta voi ilmoittaa myös poliisille.

Hallituksen esityksessä kuolemasta ilmoittaminen on ilmaistu varsin moniulotteisesti. Kirjaustapaa ei kuitenkaan voi pitää aivan selkeänä normaalin kansalaisen kannalta, jonka tulisi tehdä ilmoitus kuolemasta viranomaisille. Käytännössä ihmiset tulevat soittamaan hälytyskeskukseen. Ohjeistetaanko hälytyskeskuksia antamaan neuvoja lääkärille ilmoittamisessa vai ohjataan tehtävä poliisille. Hallituksen esityksessä tuodaan esille, että poliisi voisi ohjeistaa kansalaista ottamaan yhteyttä lääkäriin.

Kun kansalainen ilmoittaa jonkun henkilön kuolemasta, viranomaismenettelyn tulee olla selkeä. Kansalaista ei pitäisi pyytää tuossa tilanteessa ilmoittamaan asiasta jonnekin muualle. Viranomaisten tulisi lähtökohtaisesti päättää tarpeen vaatiessa asiasta keskenään ja huolehtia asiasta.

Epäselvissä kuolemantapauksissa, kun kuoleman vaikuttaa aiheuttaneen rikos, tapaturma, itsemurha, myrkytys, ammattitauti tai hoitotoimenpide, ilmoitus tulee tehdä jatkossakin poliisille. Näissäkin tapauksissa lääkärin tehtävänä on suorittaa kuoleman toteaminen.

Hallituksen esityksessä Poliisin suorittama kuoleman havainnointi ja kuoleman toteaminen liittyvät tilanteisiin, jossa kuolema on selvästi maallikonkin havaittavissa. Poliisin tekemät havainnot liittyvät pitkälle edenneiden kuoleman jälkeisten muutosten (mätäneminen) tai selvästi todettavien toissijaisten kuolemanmerkkien perusteella. Poliisin tekemät päätelmät perustuisivat elämäkokemukseen ja koulutukseen. Vainaja voitaisiin tällöin siirtää poliisin päätöksellä kylmätiloihin. Tällaisissa tilanteissakin on perusteltua, että lääkäri tekisi myöhemmin varsinaisen kuoleman toteamisen ja vainajan ulkotarkastuksen.

Esitetty muutos ei tule aiheuttamaan suuria muutoksia poliisille annettavaan koulutukseen.

Ruumiin ulkotarkastus

Vainajan huolellinen ulkotarkastus tulisi tehdä aina ja siitä huolimatta, että kuolleen henkilön sairaushistoria olisi selkeä. Vainajan ulkotarkastuksella kyetään poissulkemaan eri tekijöitä, joilla voi olla merkitystä kuolemansyyn selvittämiseen ja poliisin tutkintavelvollisuuteen. Hallituksen esityksessä asiaa on tuotu esille korostetusti.

Ruumiiden säilytystilat

Hallituksen esityksessä pyritään velvoittamaan kuntia huolehtimaan riittävien säilytystilojen järjestämisestä vainajille. Nykytilanne on varsin haastava vainajien kuljetus- ja säilytyspaikkojen sekä kuljetusaikataulujen vuoksi. Veloitteen asettaminen on toiminnallisesti tästä syystä tärkeä.

Ulkomailla kuollut henkilö

Ulkomailla kuolleiden osalta poliisille voi kuulua poliisitutkinnan suorittaminen. Kun Suomen kansalainen kuolee ulkomailla ja tämän ruumis siirretään Suomeen haudattavaksi, kuolemasta ilmoitettaisiin poliisille. Poliisi päättäisi, käynnistetäänkö asiassa oikeuslääketieteellinen kuolemansyyn selvittäminen. Lakiin on näiltä osin kirjattu yksiselitteisesti edellytykset, milloin

Lausunto

SM2022139

10.07.2020

00.02.04

SMDno-2020-1519

poliisi voi päättää asiasta. Ulkomailla kuolleesta ja Suomeen toimitettavan osalta ei suoritettaisi lääketieteellistä kuolemansyyntä selvittämistä.

Ulkomailla kuolleen, muun kuin Suomen kansalaisen, hautaamisesta Suomeen on säädetty erikseen. Tämä on välttämätön säännös, jolla pyritään siihen, ettei Suomeen haudata ulkomailla kuolleita vainajia, joiden kuolemansyytä ei ole asianmukaisesti selvitetty. Prosessi on kirjattu hallituksen esitykseen varsin selkeästi.

Taloudelliset vaikutukset

Hallituksen esityksen muutosehdotuksilla ei tämän hetkisen arvion mukaan tule olemaan poliisitoimintaan suurempia kustannusvaikutuksia.

Yksikönpäällikön sijainen

Neuvotteleva virkamies Heidi Kankainen

Poliisitarkastaja Juha Tuovinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.

Sisäministeriö 10.07.2020 klo 12:11. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi

Tero Kurenmaa